

Arthur D Little

espaces
mobilités

Visie van de Federale Overheid inzake Mobiliteit in België

Brussel
3 Juli 2017

1 Inleiding

- 2 Bevindingen, ambitie en structuur van de Visie van de Federale Overheid inzake Mobiliteit
- 3 Strategische oriëntatie voor de geïdentificeerde ondersteunende thema's

Dit document is de bijdrage van de Federale Overheid aan de ontwikkeling van een Interfederale Visie inzake Mobiliteit

Context

- De ministers van Mobiliteit, verenigd in het ECMM¹, besloten op 8 november 2016 hun respectievelijke administraties de opdracht te geven de werkzaamheden te starten met het oog op het komen tot een lange termijn Visie inzake Mobiliteit, welke duurzaam, intermodaal, multimodaal en digitaal wil zijn, door te inventariseren wat benodigd is voor verdere synergie en samenwerking
- De FOD Mobiliteit en Vervoer heeft van verschillende actoren advies ontvangen (CRB, FRDO, Raadgevend Comité van de treinreizigers)
- Arthur D. Little en Espaces-Mobilités hebben de redactie van dit synthesedocument begeleid

Doelstelling van dit document

- Samenvatting van de documenten en adviezen door de FOD verzameld en op basis hiervan de voorbereiding van een syntheseverslag voor de Visie inzake Mobiliteit van de Federale Overheid
  - Behandelen van een beperkt aantal ondersteunende thema's inzake personen- en goederenvervoer
  - Gericht op de federale bevoegdheden: spoorwegen, fiscaliteit en intermodaliteit
  - Stel strategische oriëntaties werkend op vraag en aanbod voor
  - Benadruk van de noodzaak aan coördinatie tussen de verscheidene bevoegdheidsniveaus (federaal en regionaal)

(1) Executief Comité van de Ministers inzake Mobiliteit

De algemene beleidsnota van Minister Bellot heeft een aantal kerndoelstellingen bepaald als grondslag voor de uitwerking van de Visie

Essentiële elementen uit in de Beleidsnota van Minister Bellot

Niet exhaustief

Mobiliteit

- **Duurzame mobiliteit**
- **Nieuwe technologieën en ITS**

- Verminder de impact van het vervoer op het milieu
- Verlaag de congestiekost
- Draag bij tot een efficiënter, duurzaam en beveiligd vervoer
- Bied een innoverende oplossing voor de congestieproblemen
- Werk de stapsgewijze implementatie van intelligente voertuigen in de hand

Spoor

- **Ruggengraat van het openbaar vervoerssysteem**
- **Gemeenschappelijke visie en klantgerichte inzake mobiliteit / klantgerichte acties**
- **Personeelsgerichte acties**
- **Governance van de overheidsondernemingen**

- Zorg voor een dynamische complementariteit van het vervoerswezen, die aangepast is aan de specificiteiten (stedelijke centra / landelijke gebieden)
- Verhoog de kwaliteit van de spoordienst door zich te richten op de verwachtingen van de klant (veiligheid, stiptheid, beveiliging, comfort, enzovoort)
- Moedig de modernisering van het personeelsbeheer, alsook een goede coördinatie tussen beide overheidsondernemingen en HR Rail aan
- Garandeer een gezond beheer en een verantwoordelijke maatschappijvoering van beide overheidsondernemingen

De denkoefening werd gevoed door gecommuniceerde adviezen van stakeholders en andere relevante studies

Officiële documenten & adviezen¹

- Algemene beleidsnota van Minister Bellot (Oktober 2016)
- Oriënteringsnota van de spoorwegen voorafgaande aan het beheerscontract (Oktober 2013)
- CRB bijdrage aan een interfederale Visie inzake Mobiliteit (Januari 2017)
- Eerste bijdrage van de FRDO om te helpen bij de ontwikkeling van een Visie inzake Mobiliteit (Februari 2017)
- Advies van RGCT 16/01 (Transportplan), Advies 16/04 (Meerjarig investeringsplan NMBS en Infrabel), Advies 17/02 (Exploitatie schema)
- VBO, « Contouren van een mobiliteitsvisie voor België » (2016)
- Werknota IEW: Hefbomen spoorbeleid en fiscaal beleid (Februari 2017)
- Roadmap FREE, BECI, UWE « Mobiliteit: Noodzakelijke keuzes voor economische groei »
- BECI, Witboek mobiliteit (2016)

Andere relevante studies

- FOD Mobiliteit en Transport, Studie « Rail for Brussels » (Januari 2016)
- FOD Mobiliteit/Roland Berger, Onderzoek voorafgaand aan een overlegd en geïntegreerd mobiliteitsplan (Januari 2015)
- Brussel Mobiliteit, Studie « Mobil 2040 » (Februari 2014)
- Febiac/PWC, Studie « Een intelligente fiscaliteit voor een betere mobiliteit » (Oktober 2013)
- Groep Keolis, Studie « Keoscopie » (2016)
- Federale deel van de Halftijdse Fietsbeleidsevaluatie van Gracq en de Fietsersbond (Februari 2017)
- Beliris, Studie over de ontwikkeling van het multimodale uitwisselingspool Schuman (Maart 2016)
- NMBS, Studies ANGELIC (Maart en Mei 2016)

(1) Van belanghebbenden / stakeholders

- 1 Inleiding
- 2 Bevindingen, ambitie en structuur van de Visie van de Federale Overheid inzake mobiliteit**
- 3 Strategische oriëntatie voor de geïdentificeerde ondersteunende thema's

Het opstellen van de Visie inzake Mobiliteit van de FO¹ kadert in de bredere context van de noodzaak aan een gecoördineerde & overlegde Interfederale Visie

De Belgische mobiliteitscontext

- De mobiliteitsbehoeften nemen steeds toe: Het Federaal Planbureau verwacht een stijging in de Belgische mobiliteitsvraag (geschat in aantal ritten en passagiers-km) van respectievelijk 10% en 11% tussen 2012 en 2030, met een vermindering van het aandeel openbaar vervoer bij een ongewijzigd beleid
- Transport infrastructuur is meer en meer verzadigd tijdens piekuren en de mobiliteitsprestaties zijn sub optimaal, verschillende Belgische steden behoren tot de drukste van Europa
- Er hangt een economisch (filekost $\approx 2\%$ GDP³), milieu- (transportsector is verantwoordelijk voor 22,6% van de totale emissie uitstoot in België), gezondheids- en sociaal kostenplaatje aan vast
- Tegemoetkomingen aan de Belgische mobiliteitsbehoeften moeten multimodaal, intermodaal en vooral transversaal en globaal zijn en moeten een meer proactief beheer van de mobiliteitsvraag integreren

Verdeling van de passagier-km in België volgens vervoerwijze, Federaal Planbureau, 2015²

Modi	2012	2030
Auto	79.8%	82.1%
Trein	7.9%	7.7%
Bus Tram Metro	7.2%	5.1%
Te voet / fiets	4.3%	4.2%
Motorfiets	0.9%	0.9%

Bron: Federaal Planbureau

(1) Federale Overheid

(2) Federaal Planbureau « Vooruitzichten van de transportvraag op België tegen 2030 », December 2015.

(3) OECD, Economische studie België, mei 2013

De stand van zaken van het Belgische mobiliteitsbeleid wijst op verschillende gebreken gelinkt aan een gebrek aan visie en overleg tussen de partijen

De Belgische mobiliteitscontext

- De autoriteiten op federaal en regionaal niveau hebben tot nu toe slechts incomplete visies betreffende de evoluties van hun mobiliteitssystemen gedefinieerd en missen duidelijke strategie voor hun implementatie
- Er is een gebrek aan coördinatie tussen het federale en regionale mobiliteitsbeleid en een suboptimale integratie tussen zowel het beleid van verscheidene vervoersmodi (wegverkeer, spoorverkeer, stedelijk openbaar, fiets en andere mobiliteitsoplossingen) als tussen de verschillende beleidsdomeinen (milieu, ruimtelijke ordening, energie, sociale zaken, fiscaliteit en volksgezondheid)
- De huidige beleidsvoeringen inzake mobiliteit beantwoorden de veranderende behoeften van de gebruikers onvoldoende, welke de ontwikkeling van een geïntegreerd mobiliteitssysteem vereisen, en gebruikt onvoldoende maatregelen om de mobiliteitsvraag te verminderen of te spreiden in tijd en ruimte
- Tot slot werken de verschillende partijen (overheden, publieke uitbaters en privéactoren) onvoldoende samen om de ontwikkeling van innovatieve oplossingen, en hun appropriatie door gebruikers, te stimuleren

▶ Een gebrek aan visie en samenwerking leidt tot suboptimale prestaties

Anderzijds dienen de Belgische spoorwegen de aantrekkelijkheid van hun aanbod te verbeteren en hun kosten nauwer te beheren in een moeilijk financieel klimaat

Uitdagingen voor de Belgische spoorwegen

- De NMBS vervoerde 227 miljoen passagiers in 2016: de spoorwegen zijn de ruggengraat van het Belgische mobiliteitssysteem en de structurele as van het openbaar vervoer
- Het naleven van Belgische doelstellingen inzake de reductie van CO² emissie en luchtvervuiling vergt een modal shift naar duurzame vervoersmodi, in het bijzonder naar het spoor, dat een centrale plaats in de mobiliteit van morgen zal blijven innemen
- De toename en evolutie in mobiliteitsbehoeften, de vermindering van overheidssubsidies en de druk als gevolg van de aankomende liberalisering van de binnenlandse reizigersmarkt vragen tot:
  - Voor de NMBS: Het herbekijken van het vervoersaanbod (bevattelijkheid, exploitatieschema, kwaliteit van dienstverlening, toegankelijkheid,..) om de klantervaring te verbeteren
  - Voor de NMBS en Infrabel: Het versterken van het beheer van de investeringen en de werkingskosten
- Deze elementen betekenen het realiseren van een belangrijk transformatietraject voor de overheidsondernemingen (NMBS en Infrabel) en voor de overheidsinstellingen (FOD Mobiliteit en Vervoer, regulator, SCCIF) het sterker ontwikkelen van hun sturingscapaciteiten op systeemniveau

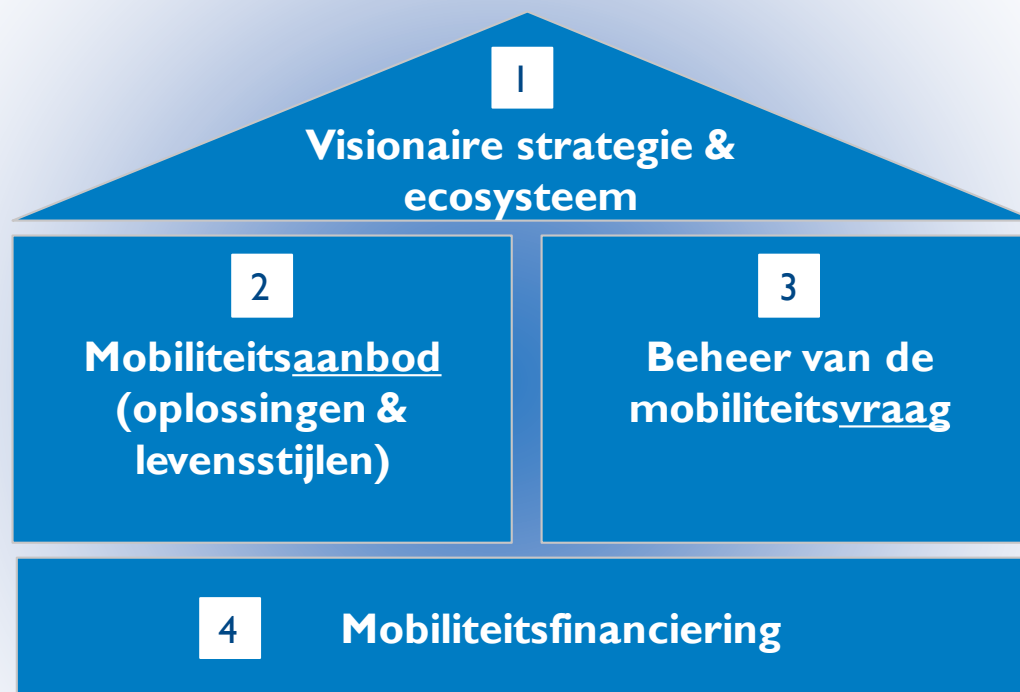
De Visie van de Federale Overheid inzake Mobiliteit is ingegeven door de ambitie om de mobiliteitssystemen en het spoorstelsel tegen 2030 fors te versterken

Ambities van de Federale Overheid tegen 2030

- **Geleidelijke implementatie** van het begrip "**Mobility as a Service**" middels een betere integratie (netten, tarieven, dienstregelingen, planning, betaling, marketing) tussen de verschillende modi en oplossingen van openbaar en privé vervoer
- Verhoging van het **modale aandeel van het spoorvervoer in het reizigersvervoer van 8% tot 15%** (het niveau van Zwitserland vandaag) middels de ontwikkeling van een attractiever aanbod die voor meer reizigersaantallen en een hogere bezettingsgraad zorgt, met een aanzienlijke vermindering van de eenheidskostprijs reiziger/km tot gevolg
- Verhoging van het **modale aandeel van het vrachtvervoer per spoor van 12 % tot 20%** (het niveau van Duitsland vandaag) middels een verlaging van de relevantiedrempel ervan tot kortere afstanden en minder grote volumes

Het opstellen van een duurzaam mobiliteitsbeleid betekent voor de Inrichtende Overheid een visie en doelstellingen op basis van vier kerndimensies opmaken

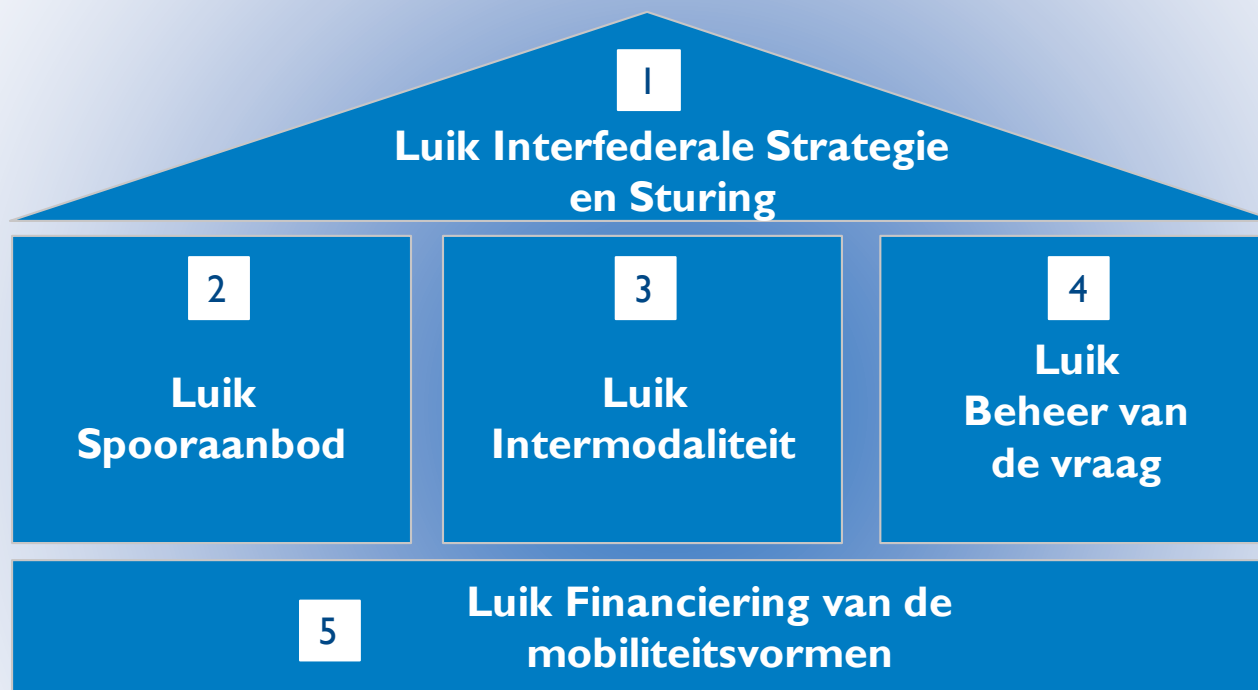
“System-level framework” voor de ontwikkeling van een mobiliteits- visie en strategie door de IO¹

- De beleidseisen voor de inrichtende overheid zijn opgezet rond 4 dimensies
- Een systematische aanpak is noodzakelijk:
  - De duurzame verbetering van mobiliteits- systemen en performantie vergt een gelijktijdige verbetering op elk van de dimensies
  - De zwakste schakel zal een impact hebben op de globale performantie

Uitgaande van deze noodzaak werd de Visie van de Federale Overheid inzake Mobiliteit rond vijf elkaar aanvullende luiken opgebouwd

Structuur van de Visie van de Federale Overheid inzake Mobiliteit

De Federale Overheid heeft 14 ondersteunende thema's geïdentificeerd die moeten bijdragen tot de verwezenlijking van deze visie. Ze worden hierna gedetailleerd

Ondersteunende thema's van de visie van de Federale Overheid inzake Mobiliteit

1 Interfederale Strategie en Sturing	Thema 1: Interfederale visie en sturing inzake mobiliteit	3 Intermodaliteit	Thema 8: Opmaak van een Intermodaal Nationaal Vervoersplan
	Thema 2: Versteving van het Federaal Mobiliteitsobservatorium		Thema 9: Overlegde strategie voor het ontwikkelen van de uitwisselingspool
	Thema 3: Herziening van de reglementering inzake het wegverkeer		Thema 10: Overlegde strategie inzake Big Data, Open Data en reizigersinformatie
2 Spooraanbod	Thema 4: Hertekening van het nationaal sporaanbod voor reizigersvervoer	4 Beheer van de vraag	Thema 11: Overlegde strategie inzake marketing en bekendmaking van het Openbaar vervoer
	Thema 5: Verhoging van de attractiviteit van het goederenvervoer per spoor		Thema 12: Omkadering en bevordering van de ontwikkeling van afstandsactiviteiten
	Thema 6: Omvorming van de overheidsondernemingen en -instellingen	5 Financiering van de mobiliteitsvormen	Thema 13: Financiering van het spoorvervoer
Thema 7: Versteving van het inclusief beleid van de NMBS	Thema 14: Herziening van de fiscaliteit van de mobiliteitsvormen		

- 1 Inleiding
- 2 Bevindingen, ambitie en structuur van de Visie van de Federale Overheid inzake mobiliteit
- 3 Strategische oriëntatie voor de geïdentificeerde ondersteunende thema's**

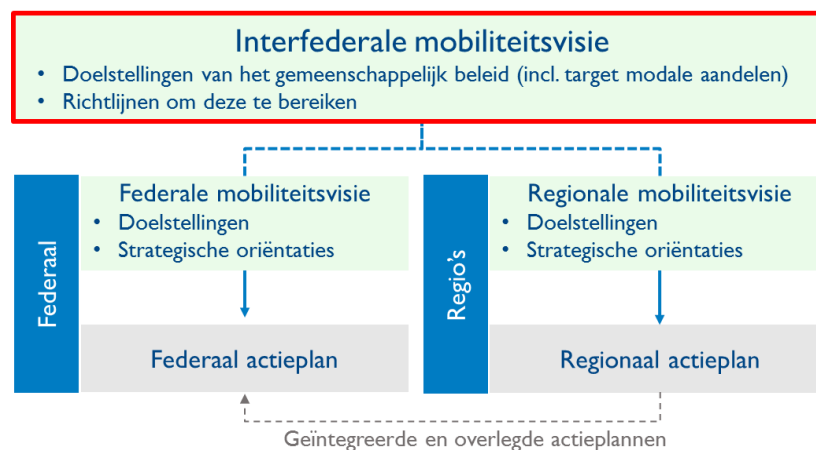
Thema I: Interfederale Visie en Sturing inzake mobiliteit

Context & Uitdagingen

- Nood voor België om een interfederale visie inzake Mobiliteit uit te werken teneinde de ontwikkeling van coherente federale en regionale strategieën te bevorderen en de effecten ervan op het Belgisch Mobiliteitssysteem in zijn geheel te maximaliseren
- De verenigde Ministers binnen het ECMM hebben beslist opdracht te geven aan hun administratie om werkzaamheden aan te vatten tot het bekomen van een overlegde Interfederale Visie

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid onderschrijft de nood aan uitwerking van een overlegde interfederale visie inzake Mobiliteit

- Tegen 2030
- Op multimodale en intermodale oplossingen berustend
- Aanbod- en vraaggericht (mental shift)
- Van collaboratieve en digitale aard
- In andere beleidsdomeinen geïntegreerd (milieu, stedenbouw, energie en sociaal beleid, fiscaliteit en volksgezondheid)

- De Federale Overheid pleit ook voor de versterking van de interfederale governance teneinde de samenhang in de implementatie van de respectievelijke visies te verhogen:
  - intensivering van het ECMM en van zijn thematische groepen;
  - gemengde deelname aan de bestuursorganen van de infrastructuurbeheerder en van uitbaters van stedelijk en spoorvervoer

Thema 2: Verstevinging van het Federaal Mobiliteitsobservatorium

Context & Uitdagingen

- De inrichtende overheden (federaal en regionaal niveau) zijn verantwoordelijk voor de collectie van gegevens en statistieken omtrent mobiliteit
- Het Federaal Mobiliteitsobservatorium, opgericht in 2015, verzamelt mobiliteitsgegevens voor de FO¹
- Momenteel laat het inter-federale coördinatie niveau geen doeltreffende behandeling van gegevens toe, noch te profiteren van nieuwe data captatie opportuniteiten

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor een versterking van de opdrachten van het Federaal Mobiliteitsobservatorium door onder meer het integreren van coördinatietaken en het realiseren van studies:

Verzamelen	Coördinatie	Marketing studies	Beschikbaar stellen
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Versterking van het verzamelen van gegevens met betrekking tot de overheidsinstellingen op dewelke de FO toezicht houdt (spoorweg-statistieken)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Coördinatie van de gegevensuitwisseling tussen het regionale en federale niveau</i> ▪ <i>Coördinatie van het overnemen van Big Data gegevens (van derden)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Uitvoeren van studies om het begrip van gebruiken, behoeften en gedragingen inzake mobiliteit te verbeteren (e.g. mobiliteit-segmentatie)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ter beschikking stellen van statistieken in een openbaar dashboard om het overheidsbeleid te monitoren</i>

(1) Federale Overheid

Thema 3: Herziening van de reglementering inzake het wegverkeer

Context & Uitdagingen

- De reglementering van het wegverkeer bestaat uit 3 onderdelen:
  - Wegcode
  - Technische normen voor voertuigen en hun systemen
  - Strijd tegen ongewenst rijgedrag
- Er stellen zich twee grote uitdagingen:
  - Verbeteren van verkeersveiligheid
  - Verminderen van circulatieproblemen

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor een evolutie van de verkeersregels op vier assen, gealigneerd met de EU strategie:

Zwakke weggebruikers	ITS tools	Voertuigen en besturen	Voorbehouden verkeersstrook
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ontwikkeling van maatregelen die toelaten de veiligheid van motorrijders en zwakke weggebruikers te verhogen</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Aanpassing van het wetgevend kader met betrekking tot nieuwe tools voor intelligent verkeersbeheer</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Beter ondersteunen (zonder te beperken) van nieuwe vorm van rijden en voertuigen</i> ▪ <i>Stimuleren van innovatie op dit gebied</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Studie naar de mogelijkheden en gevolgen van voorbehouden verkeersstroken, die dynamisch kunnen zijn (OV, auto, fiets, carpooling, urban deliveries)</i>

- De FO stelt een afstemming met de Gewesten voor over de prioritaire thema's die een snelle herziening van de reglementering van het wegverkeer vereisen, zulks uitgaande van een objectivering van de noden waarbij rekening wordt gehouden met de evoluties omtrent technologie en gebruiken

Thema 4: Hertekening van het nationaal sporaanbod voor reizigersvervoer

Context & Uitdagingen

- Evolutie van de mobiliteitsvraag, gebruik en gedrag
- Vraag en aanbod voornamelijk geconcentreerd op piekuren en woon-werk verkeer
- Evolutie van competitief landschap en liberalisering van de spoorwegen
- Opkomst van nieuwe technologieën
- Noodzaak aan een herzien aanbod voor de NMBS om de klantervaring te versterken

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor een grondige denkoefening over de verbetering van het vervoersaanbod van de NMBS om de bevattelijkheid, attractiviteit en klantervaring te versterken

Exploitatieschema en dienstregeling	Producten en services	Prijsbeleid en distributie
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Verbeterd exploitatieschema van het net en betere coördinatie tussen de doelstellingen van het vervoersaanbod en de infrastructuurplanning</i> ▪ <i>Reflectie over de verbetering van de amplitude en frequentie van het treinaanbod</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Opzetten van een nieuwe prijsarchitectuur ten aanzien van individuele (voor elk soort verplaatsing) en business klanten (meest winstgevende segment)</i> ▪ <i>Additionele diensten op de treinen en binnen de stations</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Innovatief prijsbeleid om de mobiliteitsgedragingen te beïnvloeden</i> ▪ <i>Sterkere mate van digitalisering van de verkoopkanalen en de vervoersbewijzen</i>

- Overleg met de Gewesten is van essentieel belang met het oog op een naadloze integratie van ieders aanbod (zie onder meer Thema's 8 & 9: Intermodaal Nationaal Vervoersplan en uitwisselingspool)

Thema 5: Verhoging van de attractiviteit van het goederenvervoer per spoor

Context & Uitdagingen

- Sterke stijging in goederenvervoer verwacht in België: +45% in ton/km tegen 2030¹
- Ondanks de voordelen blijft het modale aandeel van spoor in goederenvervoer (12%) laag vergeleken met andere transportmodi
- Het modale aandeel dient verhoogd te worden middels een verlaging van de relevantiedrempel ervan tot kortere afstanden en minder grote volumes

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid is van plan om de aantrekkelijkheid van goederenvervoer per spoor te verbeteren om het modale aandeel in goederenvervoer te versterken

Infrastructuur	Toewijzing en uitbating	Promotie
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ontwikkeling van multimodale logistieke platformen (winstgevendheid is aangetoond)</i> ▪ <i>Verbeteren van de toestand van de accessoire infrastructuur</i> ▪ <i>Wijzigen van infrastructuur teneinde circulatie van lange treinen mogelijk te maken</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Flexibiliteit en snelheid in toewijzing van rijpaden</i> ▪ <i>Revisie van prioriteitsregels</i> ▪ <i>Vereenvoudigen van exploitatievoorwaarden, voor first & last mile (terminalen infra., korte afstandstrajecten, bedieningsapparatuur)</i> ▪ <i>Informatie tools</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Creatie van een neutrale instantie ter promotie van het goederenvervoer per spoor naar de industriële en logistieke sector (zoals Nederland)</i> ▪ <i>Mechanismen om een level playing field in de sector te garanderen</i>

- Overleg met de Gewesten is nodig om het promotieorgaan op te richten (onder meer om te zorgen voor synergie met het maritiem vervoer) en multimodale logistieke platformen te ontwikkelen

Thema 6: Omvorming van de overheidsondernemingen en -instellingen

Context & Uitdagingen

- De evolutie in mobiliteitsbehoeften, vermindering van overheidssubsidies en druk als gevolg van liberalisering maken het voor de NMBS en Infrabel noodzakelijk om een belangrijk veranderingstraject af te leggen om de kwaliteit van dienstverlening te verhogen en tegelijk de kosten te beheren
- Ondertussen moeten de overheidsinstellingen¹ hun sturingscapaciteiten sterker ontwikkelen op systeemniveau

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor het initiëren van een structureel transformatieproject voor de overheidsbedrijven (NMBS & Infrabel) en de overheidsinstellingen¹ :

Alignement	Transformatie van overheidsbedrijven	Transformatie van de overheidsinstellingen ¹
<ul style="list-style-type: none"> Afstemmen van het respectieve management op de transformatiedoelstellingen en de te activeren hefboomen Uitwerken en communiceren van een inspirerend en geloofwaardig veranderingsverhaal om een 'sense of urgency' te creëren 	<ul style="list-style-type: none"> Organisatiestructuur en governance Cultuur (klantgericht, performant, veiligheid, stiptheid, ...) Effectieve en efficiënte processen Knowledge Management (pensionering van een groot aantal werknemers) 	<ul style="list-style-type: none"> Aanscherpen van processen binnen de overheidsinstellingen om hen te ondersteunen in het realiseren van de sturing van het gehele spoorwegsysteem Verwerven van nieuwe competenties teneinde hun opdrachten tot een goed einde te brengen

(1) Verwijst naar de FOD Mobiliteit en Vervoer, Regulator en SCCIF

Thema 7: Verstevinging van het inclusief beleid van de NMBS

Context & Uitdagingen

- Verschillende inclusie uitdagingen
  - 1/3 Belgen hebben moeite om zich te verplaatsen, een toenemend probleem met de vergrijzende bevolking
  - Digitale kloof
  - Culturele diversiteit van de bevolking
- Mobiliteit kan helpen uitsluiting te bestrijden
- Naar aanleiding van de Europese richtlijn 1300/2014, werd een Nationaal uitvoeringsplan Toegankelijkheid¹ ontwikkeld

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor de versterking van het Nationaal uitvoeringsplan Toegankelijkheid¹, momenteel vooral gericht op de PBM, zodat het betrekking heeft op de toegankelijkheidskwestie als geheel

« Universele toegankelijkheid » gedachtegoed

- *Aanpak rekening houdende met de beperkingen en tekortkomingen van de ontwerpfase*
- *Flow optimalisatie voor iedereen in een end-to-end aanpak*
- *Algehele aanpak toegepast:*
  - *In en rond treinstations*
  - *Op rollend materieel en « last mile » oplossingen*
  - *Op reizigersinformatie (Real time en planning)*

Implementatieprincipes

- *Identificatie van prioritaire maatregelen (naast bestaande projecten) met het oog op het verzekeren van financiering en een snelle implementatie*
- *Aanmoedigen van ontwerpmethodes in samenwerkingsverband om de behoefte aan, en de generatie van innovatieve oplossingen toe te laten*
- *Opzetten van grootschalige tests welke experimenteren door de actoren in het veld toelaten*

- Overleg met de Gewesten is nodig om voor samenhang te zorgen met het beleid inzake ruimtelijke ordening

(1) Nationaal uitvoeringsplan Toegankelijkheid van 9 November 2016, geschreven in samenwerking met de NMBS en Infrabel

Thema 8: Opmaak van een Intermodaal Nationaal Vervoersplan

Context & Uitdagingen

- De evolutie van mobiliteitsgebruiken en gedragingen leiden tot meer intermodale verplaatsingen
- Openbare vervoersnetten zijn matig geïntegreerd in België
- Implicaties voor de aantrekkelijkheid en werking van de netten
  - Gebruikers ervaring
  - Trajecttijd
  - Onder-optimalisatie van de netten

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De FO is voorstander van de ontwikkeling van een geïntegreerd nationaal vervoersplan (spoor, stedelijk vervoer, fiets en nieuwe mobiliteitsoplossingen) in samenwerking met regionale overheden en publieke/privé uitbaters

Exploitatie schema	Synchronisatie van dienstregelingen en integratie van tarieven	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ontwikkelen van een exploitatie schema overheen alle modi, dat de aansluitingen structureel verbetert en tegelijkertijd de exploitatie modaliteit aanpast naargelang de aard van flows</i> ▪ <i>De mazen van het huidige net vullen, in het bijzonder wanneer de meerwaarde van multimodaliteit is aangetoond</i> ▪ <i>Ontwikkelen van een ononderbroken en snel fietspadennetwerk</i> ▪ <i>Versterken en ontwikkelen van intermodale infrastructures</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Progressieve toepassing van netwerkkadans-regeling op het spoornet rondom knooppunten</i> ▪ <i>Afstemmen van regionale dienstregelingen met deze van het spoor</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>De ontwikkeling van een uniek ticket systeem verderzetten</i> ▪ <i>Lanceren van een uniek, multimodaal tarief voor alle openbare vervoersmodi</i>

Thema 9: Overlegde strategie voor het ontwikkelen van de uitwisselingspool

Context & Uitdagingen

- De stijging in de vraag naar passagiersvervoer en de ontwikkeling van intermodaliteit leidt tot de opkomst van « uitwisselingspool » bestaande uit multimodale hubs met grote personenstromen
- De versterking en ontwikkeling van uitwisselingspool is dan ook van groot belang om de aantrekkingskracht van duurzame vervoersdiensten te vergroten

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor de ontwikkeling van een strategie en een actieplan om de uitwisselingspool te versterken en te ontwikkelen:

Opkrikken	Reizigerservaring	Travel Oriented Development
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Verbeteren van toegankelijkheid (e.g. parking)</i> ▪ <i>Functionele optimalisatie van overstappen tussen vervoersmodi</i> ▪ <i>Multimodaliteit verbeteren door nieuwe mobiliteitsoplossingen (fiets, carpool, collectieve taxi,..)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Reizigerservaring versterken door wachttijden te benutten door additionele activiteiten en services te ontwikkelen (handelaars, restaurants, co-working, crèches,..) wanneer het aantal passagiers dit verantwoordt</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Het lokaliseren rondom uitwisselingspool van activiteiten die grote passagiersstromen genereren stimuleren</i> ▪ <i>Benutten van onroerend goed rondom stations dat nieuwe ontwikkelingen kan toelaten</i>

- Overleg met de Gewesten en de Gemeenten is nodig voor de ruimtelijke ordening rond de uitwisselingspool

Thema 10: Overlegde strategie inzake Big Data, Open Data en reizigersinformatie

Context & Uitdagingen

- Meer en meer gegevens over verplaatsingen zijn beschikbaar (Big Data)
- Intelligente data captatie en verwerking kan zowel leiden tot een verbetering in transportplanning als in real-time werking (flow optimalisatie, reizigersinformatie)
- Open data is het principe van het verstrekken van data aan externe partijen om gepersonaliseerde services te ontwikkelen (e.g. mobiele apps)

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid pleit voor het ontwikkelen van een digitale strategie in overleg met de regio's en de mobiliteitsactoren (publiek en privé) rondom de volgende 4 thema's:

Harmonisatie	Open Data	Samenwerking	Reizigersinformatie
<ul style="list-style-type: none"> Vastleggen van gemeenschappelijke standaarden en normen teneinde de vergelijkbaarheid van verzamelde gegevens te waarborgen 	<ul style="list-style-type: none"> Identificatie van relevante gegevens om te delen Vastleggen van normen: formaat om te delen, licentie vergunning en kwaliteitscontrole 	<ul style="list-style-type: none"> Versterken van de samenwerkingen tussen mobiliteitsactoren (privé en publiek) Innovatie initiatieven met bedrijven en de burgers 	<ul style="list-style-type: none"> Verbeterde reizigersinformatie door de NMBS (Planning in real-time en voorspellend) Ontwikkelen van een multimodaal planningsplatform (en app)

Thema II: Overlegde strategie inzake marketing en bekendmaking van het OV

Context & Uitdagingen

- Gebrek aan populariteit van het openbaar vervoer (vooral met betrekking tot verzadiging van bepaalde assen en kwaliteit van dienstverlening)
- Beperkte kennis van het openbaar vervoer aanbod
  - Vertekend beeld van het mobiliteitsaanbod (afstand, kost, trajecttijd)
  - Competitieve voordelen van het openbaar vervoer te weinig gekend

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid adviseert verhoogde marketing en communicatie inspanningen voor het openbaar vervoer en het creëren van overlegde marketingstrategieën tussen de NMBS en publieke en privé uitbaters met als doelstelling een betere informatieverschaffing over het openbaar vervoersaanbod en de voordelen ten opzichte van andere transportmodi

Te onderzoeken potentiële hefboomen voor actie – niet exhaustief

- *Geïntegreerde en gecoördineerde marketingcampagnes tussen de verschillende mobiliteitsuitbaters (openbaar vervoer, carsharing, bikesharing, taxi's)*
- *Verbeterde imago van openbaar vervoer uitbaters en duurzame vervoersmodi door emotionele marketing initiatieven*
- *Ontwikkelen van partnerships met privésector voor cross-marketing doeleinden (e.g. sociale netwerken) en met ambassadeurs persoonlijkheden om een collectieve dynamiek te creëren*
- *Ontwikkelen van hulpbalies die alle mobiliteitsoplossingen combineren*

Thema 12: Omkadering en bevordering van ontwikkeling van afstandsactiviteiten

Context & Uitdagingen

- Meer opties om bepaalde activiteiten vanop afstand te doen (werk, opleiding, aankopen,...)
- Ter illustratie, 14% van de Belgen doet momenteel minstens één dag per week aan telewerken
- Een omkadering en de promotie van deze nieuwe technieken is relevant teneinde de mobiliteitsvraag te beïnvloeden

Strategische oriëntaties van de Federale Overheden

- De Federale Overheden pleiten voor een betere omkadering en bevordering van afstandsactiviteiten, in overleg met de regio's en de sociale partners, in het bijzonder met het oog op de identificatie van de technische, juridische en sociologische implementatiebelemmeringen

Telewerk	Andere activiteiten vanop afstand
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Analyseren van de mogelijkheden en de gevolgen van een grotere flexibiliteit in de arbeidsorganisatie (e.g.: dissynchronisatie van de uurroosters)</i> ▪ <i>Telewerken integreren in het ruimtelijke ordeningsbeleid</i> ▪ <i>Fiscaal stimuleren van het formaliseren en realiseren van telewerken</i> ▪ <i>Overwegen agentschap ter promotie van telewerk en ondersteuning bedrijven</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Ontwikkelen van een flexibele werkplekken implementatiestrategie (co-working, opleiding,...)</i> ▪ <i>Ontwikkeling van doeltreffend communicatiemiddelen bevorderen</i> ▪ <i>Overheden stimuleren hun e-governement strategie te versterken</i>

Thema 13: Financiering van het spoorvervoer

Context & Uitdagingen

- Noodzakelijke investeringen in infrastructuur en ontwikkeling van het aanbod van het spoorvervoer in een moeilijk financieel klimaat
  - Verminderde jaarlijkse subsidies van de staat voor publieke bedrijven
  - Hoge schuld bij openbare bedrijven (gecombineerde schuld NMBS en Infrabel overstijgt 4 miljard Euro)

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid adviseert de identificatie van optimalisatiepistes voor de financiering van spoorweginfrastructuur en -diensten, op twee assen:

Objectivering van de behoeften	Extra inkomsten en financiering – mogelijke hefboommaatregelen te onderzoeken
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Identificatie van de financieringsbehoeften voor infrastructuur en functionering (op korte, middellange en lange termijn)</i> ▪ <i>Berekening van het terugverdieneffect van investeringen op de economie en de samenleving (gestandaardiseerde methode te ontwikkelen)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Verhoogd volume goederen- en passagiersvervoer</i> ▪ <i>Recuperatie van meerwaarde op onroerend goed door creatie / inrichting van stations</i> ▪ <i>Invoering van een «Versement de transport» (cfr France)</i> ▪ <i>Ontwikkeling van activiteiten en diensten in stations (groot en klein)</i> ▪ <i>Ontwikkelen van publiek-privé partnerships, alleen wanneer een wederzijds belang en een risicodeling kan worden gevonden</i> ▪ <i>Afwegen van de mogelijkheid om de globale fiscaliteit te laten evolueren om investeringen in spoorvervoer te financieren (e.g. brandstofbelasting)</i>

Thema 14: Herziening van de fiscaliteit van de mobiliteitsvormen

Context & Uitdagingen

- Momenteel is het fiscaal erg voordelig een wagen te bezitten wat het gebruik stimuleert
- Fiscaliteit is een belangrijk instrument om gedragingen te veranderen en de vraag naar verplaatsingen beter te egaliseren
- Fiscaliteit kan ook een belangrijke bron van inkomsten zijn voor de ontwikkeling en het onderhoud van de openbare vervoersnetten en investeringen in de verbetering van de kwaliteit van de dienstverlening

Strategische oriëntaties van de Federale Overheid

- De Federale Overheid adviseert om de fiscaliteit inzake mobiliteit om te vormen naar een milieufiscaliteit welke een meer weloverwogen gebruik van de wagen op een individuele wijze in de hand werkt, in overleg met de regio's

Voertuigen	Gebruik	Bedrijven
<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Herziening van de fiscaliteit om het aanschaffen van milieuvriendelijke voertuigen aan te moedigen</i> ▪ <i>Implementatie van fiscale aftrek voor elektrische fietsen, zowel voor personenvervoer als voor goederenvervoer (bakfiets voor logistieke bedrijven)</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Versterken van een positieve fiscaliteit ten gunste van fiets en carpooling, maar ook telewerk</i> ▪ <i>Denkoefening over het inzetten van gebruikstarieven als regulatietool (met name om pieken te egaliseren) en als financieringsbron</i> 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Herziening van de regulering om de werking van het mobiliteitsbudget binnen bedrijven beter te reguleren en te bevorderen</i> ▪ <i>Optimalisatie van het derdebetalerssysteem om te vermijden dat afgelegen huisvesting wordt aangemoedigd</i>

Arthur D. Little has been at the forefront of innovation since 1886. We are an acknowledged thought leader in linking strategy, innovation and transformation in technology-intensive and converging industries. We navigate our clients through changing business ecosystems to uncover new growth opportunities. We enable our clients to build innovation capabilities and transform their organizations.

Our consultants have strong practical industry experience combined with excellent knowledge of key trends and dynamics. Arthur D. Little is present in the most important business centers around the world. We are proud to serve most of the Fortune 1000 companies, in addition to other leading firms and public sector organizations.

For further information please visit www.adlittle.com.

Copyright © Arthur D. Little 2017. All rights reserved.

Contacts:

François-Joseph VANAUDENHOVE
Partner, Arthur D. Little
Email: vanaudenhove.f@adlittle.com
Mobile: +32-(0)473.99.83.58

Xavier TACKOEN
Administrateur Délégué Espaces-Mobilités
Email: xavier@espaces-mobilites.com